

OSTRAVAN.CZ

1. Višňový sad v Národním divadle moravskoslezském je krásný režijně-herecký koncert

27.03.2022 ostravan.cz - Evelína Vaněk Síčová

[Odkaz na originál](#)

Klíčová slova: NDM (2)

Anton Pavlovič Čechov patří mezi autory, kterým ostravská divadelní scéna svědčí. Každá jeho inscenace se těšila zájmu diváků, protože jeho sociální dramata umíme uchopit a přijmout. Chápeme především jeho křehké intimní pohledy na osudy postav. Nejinak je tomu i v inscenaci **NDM** Višňový sad. Režisér Vojtěch Štěpánek navíc brilantně podchytil autorův smysl pro ironii, a tak nejsme svědky pouhé zkázy dřevnatých vzpomínek, nýbrž prorůstáme skrz hloubku jednotlivých postav do celé kompozice rodinných vztahů.

V Ostravě byla uvedena premiéra Višňového sadu pouhý týden poté, co stejný titul v jiném inscenačním pojetí představilo Těšínské divadlo. Přes sto let stará hra ruského autora má stále nádech aktuálnosti, a tak se není čemu divit, že příběh neustále volá po uvádění.

Netečnost Raněvské v kontrastu s akčností Lopachina, rozdílné sesterské vidění lásky i přehlížení podstatného přes clonu nostalgie a minulosti. To jsou znaky i dnešní doby, a tak pouze kulisy a kostýmy naznačují závan minulosti jinak stále se opakujících mezilidských vztahů.

Inscenace v režii Vojtěcha Štěpánka a dramaturgie Pavla Gejguše zachovává časovou dotaci, kterou čtyři dějství vyžadují. Až na lehce přetažený konec má inscenace stabilní tempo, které nepostrádá nic z čechovovské poetiky, a přesto udržuje děj bdělý a naplněný až po okraj. Síla inscenace je především v jednotlivých hercích, kteří svým postavám nejen propůjčují svůj dech, ale přímo s nimi souzní. Až mrazivá je skutečnost, že roli Raněvské se loučí Renáta Klemensová se svým angažmá v **NDM**, což dodává její postavě na autenticitě.

Renáta Klemensová v roli Raněvské je krásná, vznešená, zasněná, zraněná a odevzdaná. Své emoce drží distingovaně pod pokličkou a majitelku panství by jí nevěřil málokdo, avšak když se rozohní, na povrch vystoupí její skrytá vášeň. Raněvská se neustále pohybuje po panství jakoby plula na obláčku minulosti a vše okolo ní se děje za jakýmsi pomyslným sklem, přes které matně vidí i slyší, co se děje, ale uniká před tím sama do sebe neschopná pochopit následky marnotratného života.

Kdo však stojí pevně ukotven, jsou dcery Raněvské. Varja, starší dcera, která se o panství stará, žije paralelní život ve svých snech o manželství s Lopachinem a je vyčerpaná z neustálé krachujících námluv, které již vyznívají trapně. Aneta Klimešová předvádí vyzrálou paletu hereckých poloh a v každé situaci vyvolá naprosto rozdílnou emoci – je otravná, zodpovědná, přecitlivělá, zamilovaná, nešťastná, ale přesto v ní je stále malá holka, která touží pouze po tom být milovaná, i když ví, že si nemůže dovolit ustoupit ze svých zásad. Jako jediná si z celé rodiny uvědomuje finanční situaci a nežije v iluzi, která zahaluje zbylé členy rodiny.

Romantickou lásku prožívá Aňa, která stojí o pozornost Péti, jenž vidí lásku spíše na filozofické rovině. Aňa v podání Sárky Erlebachové je mladá a nikdo ji nebere vážně, je to však ona, která jediná vidí v prodeji panství výhodu, protože díky tomu začíná nový život. Erlebachová oproti jiným postavám nemá velký prostor, avšak její postupná transformace v sebevědomou ženu je v paralele s dramatickými projevy ostatních postav příjemnou linkou. Znatelně se projevuje její jemnost a ženskost.

Péta Trofimov, věčný student, který svým duchem působí jako stařec, se pomalu probouzí ze svým filozofických úvah do reality a díky příchozím se z něj stává vážený člen rodiny. Vít Roleček svou prostopášnou roli vzal víc než důsledně a jeho proměna je příjemně nenásilná.

Výraznou postavou, která neustále narušuje rodinné setkání v domě u višňového sadu, je bezesporu Lopachin. Martin Dědoch jej pojal velmi svědomitě a důsledně si nastudoval proměnu tohoto mladíka z nuzných poměrů, který se dostává nad své pány tím, že jim vezme to jediné, na čem jim záleží, avšak stále s vědomím, že vlastně prohrává v boji o postavení. Postava Lopachina má mnoho vrstev a zákoutí a Martin Dědoch je pojal všechny s naprostou věrohodností. Směšnost jeho postavy s urputností předvést všem svou vážnost ukazuje, jak obtížné je vymanit se z dogmatických škatulek. Na rozdíl od klasického pojetí, Lopachin zde do poslední chvíle nevystupuje jako arogantní podnikatel. Mnohem více je zde rozkreslen jeho vnitřní boj a pocit vítěze, kterým se však necítí v očích Raněvské, jež ho stále vidí jako chudáka.

Všechny postavy ve Štěpánkově pojetí jsou vlastně velmi sympatické. Naivní, uvězněné ve svém vlastním chápání světa, zahleděné především do sebe. Všechno se odehrává jakoby ve snu a postavy si sice neustále povídají, ale nejsou schopné (ani ochotné) uchopit to, co slyší. Jsou to jednotlivé monology souvisle na sebe navazující s téměř nulovou vypovídající hodnotou. Bratr Raněvské Gajev (František Večeřa) je umluvený, laskavý muž, který je pro svou sestru oporou, ale pro záchranu panství není schopen nic udělat. František Večeřa i přes svou upovídávanou roli nepřesahuje Renátu Klemensovou a ví, že je ve vedlejší roli, kterou dostatečně

drží v otěžích. Sourozeneckou vazbu symbolizuje především závěrečná scéna, kde je vyobrazena síla Gajeovy postavy právě v jeho přítomnosti.

Ostatní postavy jsou jakýmsi inventářem panství a doslova se zde "vyskytují" i přes svou zbytečnost. Jedním z nich je účetní zadluženého panství Jepichodov (Petr Houska), chodící hromádka neštěstí, jež projevuje svou náklonnost panské Duňaše (Kamila Janovičová). Petr Houska propůjčuje postavě velmi svérázný projev, čímž zdůrazňuje její komičnost. Ačkoli každá herečka jistě touží po hlavní roli, Kamila Janovičová dokazuje, že někdy má člověk prostě talent na ty vedlejší. Duňaša v jejím podání má vše, co si od této role představuji. Je svérázná, lehce drzá, zamilovaná a oddaná. Kamila Janovičová se pro divadlo narodila a umí to ukázat v sebemenší roli. V roli Duňaši přesahuje svou postavu a není to v jejím případě na škodu.

Vladimír Čapka jako statkář Simeonov-Piščík ztvárňuje prototyp laskavého parazita, který vysává Raněvskou ze zvyku a dokresluje tak mikrosvět vesnického folkloru. Jašu, mladého namyšleného sluhy, pojal Robert Finta velmi rozverně a místy je jeho projev až na hranici grotesky. Marie Logojdová (v alternaci s Annou Cónovou) v roli Charlotty, guvernanky a Stanislav Šárský v roli Firse, mají neblahý osud – ačkoli propůjčili své životy svým pánům, jejich konec jakoby nikoho nezajímal. Jejich přesvědčivá odevzdanost ukazuje, jak je pro někoho svoboda víc trýznivá než nevolnický status.

Celý děj se odehrává v domě u višňového sadu. Ten je pouze jakýmsi symbolem v hledišti. Scéna Milana Davida nemá alternativní charakter, ale věcně ukazuje útroby panství. Jednotlivé segmenty nábytku jsou jakousi paralelou s postavami, všichni jsou v jedné místnosti, ale stojí osamoceně v prostoru. Vysoké stěny značí zašlost dávné krásy a nemodernost, která je však prostředkem jakého snového výletu do dětství. Velmi zdařilé jsou kostýmy Hany Knotkové, díky kterým vynikla ženská krása, pařížská móda i mužská elegance.

Višňový sad je krásné představení a jeho tvůrci přesně věděli, co chtějí divákům nabídnout. Jak se bude představení posouvat v čase, to se nechme překvapit, ale už nyní je jasné, že jeho uchopení vyžadovalo zapojení všech na sto procent a do inscenaci se to jasně vepsalo.

URL | <https://www.ostravan.cz/73289/visnovy-sad-v-narodnim-divadle-moravskoslezskem-je-krasny-rezijne-herecky-koncert/>

[« zpět na začátek](#)